

PROCEDUREN

PROCEDUREN

er sat med Monotype Bembo
og trykt hos Nordlundes Bogtrykkeri, København
Omslag efter linoleumssnit af
Annalise Møller-Petersen
Bogbinderarbejdet udført af
Carl Nielsens Bogbinderi, Odense
Stud. jur. Peter Blok har udarbejdet registre og ydet
anden bistand ved bogens udarbejdelse

Indholdsfortegnelse

*Indlagt i folder: Erindringsliste ved procedures forberedelse (§ 1)
og udarbejdelse (§ 12)*

Indledning	9
Af professor, dr. jur. <i>W.E. von Eyben.</i>	

AFSNIT I.

ALMINDELIG DEL OM BORGERLIGE OG ANDRE SAGER	13
---	----

§ 1. Procedures forberedelse	15
------------------------------	----

Af højesteretssagfører *Carl Tjur*

- I. Før stævning (15-34)
 - A. Første gennemgang af faktum (15-22)
 - B. Bevissikring, fiksering af faktum, frister (22-25)
 - C. Fremskaffelse af yderligere oplysninger (25-27)
 - D. Teknisk stof (27-28)
 - E. Jura (29-32)
 - F. Responsum (32-34)
- II. Fra stævning til berømmelse af domsforhandling (34-36)
- III. Udarbejdelse af ekstrakt (36)
- IV. D-dag minus 14 dage (36-38)

§ 2. Påstandenes formulering	39
------------------------------	----

Af højesteretsdommer *P. Spleth*

- I. Indledning (39-41)
- II. Subsidiære påstande (41-44)
- III. Frifindelse – afvisning (44-48)
- IV. Fuldbyrdelessøgsmål (48-52)
- V. Anerkendelsessøgsmål (52-54)
- VI. Afsluttende bemærkninger (55-56)

§ 3. Skriftveksling	57
---------------------	----

Af landsdommer *Poul Rønnev*

- I. Skriftvekslingens formål (57-59)
- II. Bestemmelse af skriftvekslingens indhold (59-63)
- III. Stilling til modpartens anførsler (63-65)

Indholdsfortegnelse

- IV. Ændringer af påstande og anbringender (65-66)
- V. Eksempler (67-71)

§ 4. Ekstrakter

73

Af højesteretssagfører *K. Sonne-Holm*

- I. Straffesager (73-74)
- II. Borgerlige sager ved højesteret (74-76)
- III. Borgerlige sager ved landsretter og Sø- og Handelsretten (76-78)
- IV. Officielle vejledninger (79-84)

§ 5. Afhøringer

85

Af landsdommer *H. Vollmond*

- I. Indledning (85-89)
- II. Vidneafhøringens forløb (89-103)
 - A. Forberedelse og formaning (91-92)
 - B. Den indkaldende advokats afhøring (92-99)
 - C. Modafhøringen (99-100)
 - D. Første advokats supplerende spørgsmål (100-02)
 - E. Rettens spørgsmål (102)
 - F. Protokollering (102-03)

§ 6. Afhøringer

105

Af højesteretssagfører *G.L. Chrstrup*

- I. Bestemmelse om afhøringens omfang (105-07)
- II. Udenretlig afhøring (107-08)
- III. Afhøringens gennemførelse (108-14)

§ 7. Afhøringer

115

Af landsretssagfører *Ernest Hartwig*

- I. Indledende bemærkninger (115-17)
- II. Forberedelsen (117-20)
 - A. Udenretlig afhøring ved advokaten (118-19)
 - B. Politiafhøring (119-20)
- III. Gruppering af spørgsmål (120-24)
 - A. Gode spørgsmål (120-21)
 - B. Dårlige spørgsmål (122-24)
- IV. Gruppering af vidner (124-26)
- V. Praktiske råd og vink. Kasuistik (126-32)
- VI. Afsluttende bemærkninger (132-33)

Indholdsfortegnelse

§ 8. Syn og skøn

135

Af højesteretssagfører *Carl Tjur*

- I. Sikring af genstande (135-36)
- II. Skal der begæres syn og skøn? (137-38)
- III. Syn og skøn uden samtidig retssag (138-39)
- IV. Udmeldelse af skønsmændene (139-41)
- V. Forberedelse af besigtigelse (141-42)
- VI. Udarbejdelse af skønstema (142-45)
- VII. Besigtigelsen (145-47)
- VIII. Skønserklæringen (148)
- IX. Samråd med klienten (148-49)
- X. Afhjemlingen (149-50)

§ 9. Sagkyndige erklæringer

151

Af landsdommer *Ejner Gjesingfelt*

- I. Afgrænsning af emnet (151-54)
 - A. Forholdet til juridiske responsa (151-52)
 - B. Forholdet til syn og skøn samt sagkyndige vidneforklaringer (152-53)
 - C. Forholdet til sagkyndig bistand bag skranken (153-54)
- II. Erklæringernes område og funktion (155-57)
- III. De nærmere regler om indhentelse af sagkyndige erklæringer (157-67)
 - A. Habilitetskravene (158-59)
 - B. Udmeldelse (159-60)
 - C. Fremgangsmåden ved erklæringens afæskning (160-65)
 - D. Erklæringssagens behandling (166-67)
 - E. Afhjemling (167)
- IV. Erklæringernes vægt (168-70)
 - A. Vurderingen af erklæringen (168)
 - B. Erklæringsafgiverens forhold (168-70)

§ 10. Proceduren

171

Af højesteretssagfører *Carl Ricard*

- I. Indledning (171-73)
- II. Sagsøger (173-75)
- III. Sagsøgt (175-76)
- IV. Replik og duplik (176-77)
- V. Manuskript og taleform (177-78)

Indholdsfortegnelse

§ 11. Proceduren	179
Af højesteretssagfører <i>A. Victor Hansen</i>	
I. Indledning (179-80)	
II. Sagsøgers første indlæg (180-85)	
III. Sagsøgtets svar (186)	
IV. Replik og duplik (187)	
V. Manuskript og taleform (188-90)	
§ 12. Procedurens udarbejdelse	191
Af højesteretssagfører <i>Carl Tjur</i>	
I. D-dag minus 8 dage (191-203)	
A. Påstanden (192)	
B. Sagsfremstilling (192-94)	
C. Proceduren (194-203)	
D. Forberedelse af afhøring (203)	
II. Møde med klienten (203)	
III. D-dag (203)	
AFSNIT II. OM SÆRLIGE SAGER	205
§ 13. Underretssager	207
Af civildommer <i>S. A. Jacobsen</i>	
I. Stævning (207-09)	
A. Stævningens indhold (207-08)	
B. Stævningens forkyndelse (208-09)	
C. Ingen yderligere skriftveksling (209)	
II. Første retsmøde (209-10)	
III. Domsforhandling (211-14)	
A. Dommerens procesledelse (211-13)	
B. Afhøringsmåden (213)	
C. Sagens forelæggelse (214)	
§ 14. Ankesager	215
Af højesteretsdommer <i>P. Spleth</i>	
I. Begrænset adgang til at fremsætte nyt (215-24)	
A. Påstande (216-17)	
B. Anbringender (217-19)	
C. Beviser (219-21)	
D. Vurdering af praksis (221-24)	
II. Proceduren (225-26)	

Indholdsfortegnelse

§ 15. Erstatningssager	227
Af højesteretsdommer <i>J. Trolle</i>	
I. Sagens oplysning (227-32)	
II. Forberedelse af retssagen iøvrigt (232-34)	
A. Påstand (232)	
B. Lovgrundlag (232)	
C. Bevisbyrde (233-34)	
D. Domspraksis (234)	
III. Domsforhandlingen (235-40)	
A. Forelæggelse (235)	
B. Afhøring (235-37)	
C. Procedure (237-40)	
§ 16. Lejesager	241
Af advokat <i>Chr. Arnskov</i>	
I. Kompetencefordeling mellem boligret og andre retter (241-48)	
A. Straffesager (243)	
B. Fogedsager (244)	
C. Huslejenævn (244-46)	
D. Lejevurderingssager (246-47)	
E. Landsretten (247-48)	
II. Huslejenævnene (248-52)	
A. Moderniseringssager (248-51)	
B. Lejeforhøjelser m. v. (251)	
C. Vedligeholdelsessager (251-52)	
III. Boligsager (252-60)	
A. Varmeregnskaber (253-57)	
B. Opsigelses- og ophævelsessager (258-59)	
C. Moderniseringssager (259-60)	
D. Erhvervssager (260)	
§ 17. Ægteskabssager	261
Af højesteretssagfører, lektor <i>Oluf Lind</i>	
I. Sagsanlæg (261-63)	
II. Domsforhandling (263-73)	
A. Bevismidler (264-69)	
B. Afhøringen (270-71)	
C. Proceduren (271-73)	
III. Anke (273)	
IV. Skilsmisse ved bevilling (274)	

Indholdsfortegnelse

§ 18. Sager inden for immaterialretten

275

Af højesteretssagfører *K. Holm-Nielsen*

- I. Indledning (275-78)
- II. Patentsager (279-93)
 - A. Generelle bemærkninger (279-84)
 - B. Domstolen (284)
 - C. Stævning (285-86)
 - D. Svarskrift (287)
 - E. Replik og duplik (287-88)
 - F. Syn og skøn (288-90)
 - G. Forelæggelse for patentmyndigheden (290)
 - H. Ekstrakt (290-91)
 - I. Proceduren (291-93)
- III. Andre sager om immaterialret (293-95)

§ 19. Skattesager

297

Af fuldmægtig *Jan Hinze*

- I. Oversigt (297-98)
- II. Reglerne om den foreløbige ansættelse (298-301)
- III. Tillem্পning i praksis af ligningsreglerne (301-02)
- IV. Skatterådene (302-05)
- V. Reglernes tillem্পning i praksis (305-07)
- VI. Skattemålistens udfærdigelse m. v. (307-08)
- VII. Københavns skatteråd (308)
- VIII. Frederiksberg skatteråd (309)
- IX. Anden klagebehandling (309-10)
- X. Ligningen af selskaber og foreninger (310-11)
- XI. Amtsskatterådene og amtsskatteinspektorerne (311-14)
 - A. Amtsskatteinspektorerne særlige opgaver (313)
 - B. Amtsskatterådene opgaver (314)
- XII. Statens Ligningsdirektorat og ligningsrådet (314-19)
 - A. Ligningsdirektoratets opgaver (315-16)
 - B. Særligt om ligningsdirektoratets revisionsvirksomhed (316-18)
 - C. Ligningsdirektoratets virksomhed ved påklage til landsskatteretten (318-19)
 - D. Ligningsdirektoratets responderende virksomhed (319)
 - E. Øvrige funktioner (319)
- XIII. Landsskatteretten (319-28)
 - A. Klagen indgivelse (320-22)
 - B. Den forberedende behandling (322-24)

Indholdsfortegnelse

- C. Særligt om skønmæssige ansættelser (324-25)
- D. Sagens afgørelse (325-26)
- E. Selve den mundtlige procedure (326)
- F. Vidner og sagkyndige (326-27)
- G. Parternes indlæg (327)
- H. Kendelsen afsiges (327-28)
- I. Genoptagelse (328)
- XIV. Domstolsprøvelsen (328-31)
 - A. Skatteyderens indbringelse af sagen (330-31)
 - B. Skattevæsenets indbringelse af sagen (331)

§ 20. Ekspropriationssager

333

Af retspræsident, dr. jur. *E. A. Abitz*

- I. De særlige procedureregler (333-350)
 - A. Ekspropriations- og taksationsmyndighederne (333-341)
 - B. De særlige procedureregler (341-45)
 - C. Kendelsernes affattelse og deres forhold til parternes procedure (345-48)
 - D. Sagsomkostninger (348-50)
- II. Tilrettelæggelse af proceduren i den konkrete sag (351-60)

§ 21. Fredningssager

361

Af landsretssagfører *Jørn Hansen*

- I. Indledning (361-63)
- II. Sagens forberedelse (363-72)
 - A. Naturfredningslovens generelle begrænsninger i dispositionsfriheden (363-66)
 - B. Byplansbestemmelser m.m. (366-67)
 - C. Arealets faktiske udnyttelsesmuligheder (367-72)
- III. Fredningsplan før fredningssag (372-75)
- IV. Påstanden (375-76)
- V. Fredningssagens gang (376-80)
 - A. Fredningsnævnet (376-77)
 - B. Ankespørgsmålet (377-78)
 - C. Forelæggelse for taksationskommission (378-79)
 - D. Domstolsprøvelse (379-80)

Indholdsfortegnelse

AFSNIT III. OM STRAFFESAGER	381
§ 22. Anklagerens behandling af straffesager	383
Af statsadvokat J.M. Hertz	
I. Anklagerens pligter (383-84)	
II. Anklagerens optræden (384-85)	
III. Teori, lovgivning, praksis (385-87)	
IV. Sagforholdet (387-88)	
V. Sagens forberedelse (388-97)	
VI. Landsretsekstrakter (397-98)	
VII. Bevisfortegnelsen (399-400)	
VIII. Anklagerens notater (400-01)	
IX. Domsforhandlingen (401-20)	
A. Sagens forelæggelse (402-03)	
B. Afhøring af tiltalte og vidner (403-12)	
C. Dokumentation (412-14)	
D. Proceduren (414-420)	
§ 23. Forsvarerens opgaver og procedure	421
Af højesteretssagfører Jon Palle Buhl	
I. Sagens forberedelse (422-26)	
II. Domsforhandlingen (426-30)	
III. Anke (431-32)	
IV. Nævningesager (432)	
V. Højesteretssager (432-33)	
§ 24. Straffeproceduren set fra dommersædet	435
Af landsdommer Henning Krog	
I. Den udenretlige forberedelse (436-39)	
II. Den indenretlige forberedelse (439-43)	
A. Grundlovsforhør (439-41)	
B. Forberedende retsmøder iøvrigt (441-43)	
III. Domsforhandlingen (443-53)	
A. Sagens åbning (443-44)	
B. Dokumentation m. v. (444-47)	
C. Afhøringen af tiltalte og vidnerne (447-51)	
D. Den egentlige procedure (451-53)	
IV. Afsluttende bemærkninger (453-54)	

Indledning

Af professor, dr. jur. W. E. v. EYBEN

Udarbejdelsen af denne bog har sit udgangspunkt i et ofte fremsat ønske fra yngre advokater og advokatfuldmægtige om at få nogen vejledning med hensyn til, hvorledes en retssag skal forberedes og gennemføres, ikke mindst en prøveprocedure.

Af værker herom foreligger i den danske litteratur i det væsentlige kun de fortræffelige fremstillinger hos *Jørgen Trolle*: Proceduren i straffesager, og *Victor Hansen*: Retsplejen ved Højesteret; men disse fremstillinger behandler navnlig ikke de almindelige borgerlige landsretssager i første instans ved landsretten, altså det typeområde, som prøvesagerne kommer til at udspille sig i.

De yngre advokatfuldmægtige og advokater er derfor i det væsentlige henvist til at søge råd og bistand hos ældre kolleger og i øvrigt lære af de fejl, som begås efterhånden.

Man skal ikke undervurdere den vejledning, som ældre advokater kan og bør give, og man skal navnlig heller ikke se bort fra, at der oftest læres mest af de fejl, som man selv har begået.

Alligevel slår disse vejledningsmetoder ikke til i praksis. Der er grænser for, hvor ofte og hvor indgående man vil spørge sine ældre kolleger, og tidsmæssige grunde forhindrer dem ofte i at give tilstrækkeligt udførlige svar. Hertil kommer, at den væsentligste mangel ved sådanne vejledninger skyldes, at man overhovedet ikke spørger, fordi man ikke har tænkt, at der er noget problem.

Hvad dernæst angår det forhold, at der bedst læres ved de fejl, man selv har begået, er der dertil at sige, at disse fejl ofte kan være dyrekøbte, ikke blot for advokaten selv, men også – hvad der er det fatale – for den klient, som det er kommet til at gå ud over.

Der har imidlertid været store betænkkeligheder ved at søge udarbejdet en egentlig lærebog i procedure.

Vejledning i procedure vil ofte blive holdt i så almindelige vendinger, at den, der skal lære heraf, i virkeligheden ikke har noget reelt udbytte af det, men er henvist til at indhøste sine erfaringer selv. Selv